

CREATIVITATEA LA PREȘCOLARI

Prof. Onică Larisa
Grăd. P.N. „Lumea Copiilor” Lupeni

„ Fiecare om este creativ;
Trebuie, însă, ca el să-și dea seama .”

Termenul de creativitate își are originea în cuvântul latin „creare”, care înseamnă „a zămisli”, „a făuri”, „a naște”. Însăși etimologia cuvântului ne demonstrează că termenul de creativitate definește un act dinamic, un proces care se dezvoltă, se desăvârșește și își cuprinde atât originea cât și scopul. El a fost introdus în psihologie de G. W. Allport, pentru a desemna o formațiune de personalitate. În opinia lui, creativitatea nu poate fi limitată doar la unele dintre categoriile de manifestare a personalității, respectiv la aptitudini, atitudini sau trăsături temperamentale. Psihologii susțin în general, că „a fi creativ” înseamnă „a crea ceva nou, original și adecvat realității”. A crea înseamnă a face să existe, a aduce la viață, a cauza, a genera, a produce. Creativ este cel care se caracterizează prin originalitate, expresivitate și este imaginativ, deschizător de drumuri, inventiv, inovativ.

Preșcolăritatea este apreciată ca vârsta ce cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane. Pe parcursul ei înregistrăm ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualității umane și cele mai semnificative achiziții cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării noastre.

De aceea, nu putem face abstracție de una din acele dimensiuni esențiale pentru întreaga dezvoltare și afirmare a personalității: creativitatea. Se considera mai înainte că termenul acesta provine din latinescul „creare”, care înseamnă a „zămisli”, a „naște”, a „făuri”. Acum acest termen semnifică o capacitate fundamentală a personalității omului. Stimularea creativității este un demers socio-educational complex, ce cuprinde simultan fenomenele de activizare, antrenare, cultivare și dezvoltare prin actualizarea virtuților creative, pentru accederea lor de la posibil la real, prin afirmarea efectivă.

A fi sau a nu fi un dascăl creativ în procesul didactic ține de mai mulți factori: ereditate, mediu, capacități intelectuale, aptitudini, caracter, motivație, efort de pregătire și investigare. Astăzi în sistemul de învățământ au apărut multe metode moderne, atractive, care-i stimulează pe copii și le dezvoltă capacitățile intelectuale. Acest lucru îi face și pe dascăli să fie mai creativi, să „jongleze” cu conținuturile. Educatoarea trebuie să fie și ea în aceste tendințe, deoarece copilul preșcolar își pierde foarte repede interesul și atenția, dacă ceea ce i se spune nu este pe înțelesul lui sau nu este interesant.

Orice cadru didactic trebuie să fie preocupat să aducă mereu ceva nou în fiecare activitate, ele să fie cât mai diverse și cât mai antrenante, astfel ca grupa sa de copii să fie activă și atentă. Inovarea în învățământ are un rol esențial în ceea ce privește modul în care sunt asimilate cunoștințele, ușurința cu care ele sunt reținute și păstrate în memoria pasivă. Jean Jaques Rousseau spunea: „Copilul nu știe nimic pentru că i-ai spus, ci pentru că a înțeles el însuși; să nu învețe știința, ci s-o descopere”.

Copiii de grădiniță au o nevoie firească de jocuri de orice fel, de mișcare, iar noi, educatoarele, trebuie să le oferim cât mai multe posibilități de afirmare în acest sens. Este logic ceea ce-și doresc preșcolarii pentru că și noi, adulții, vrem de fiecare dată ceva nou. Copiii au nevoie de situații diversificate și interesante de acțiune, au nevoie de situații de comunicare, jocuri care să le dezvolte imaginația, autoaprecierea în caz de reușită, stima de sine, gândirea și să le ofere echilibrul interior. Atmosfera sau climatul psihosocial în care își desfășoară activitatea preșcolarii contează foarte mult pentru asimilarea cunoștințelor. Depinde de creativitatea educatoarei cum își aranjează acest spațiu în sala de grupă, pe arii de stimulare.

Epoca în care trăim cere fiecărui individ să se adapteze la situații mereu noi, să rezolve numeroase probleme, să găsească soluții variate, ingenioase, originale. Școala contemporană are un rol important în dezvoltarea potențialului intelectual al copiilor, care va asigura progresul socio-uman.

Profilul psihologic al vârstei preșcolare cuprinde multiple premise favorizante pentru cultivarea și stimularea potențialului creativ, ceea ce implică vaste cunoștințe și aptitudini din partea educatoarei.

Orice dascăl care are o stimă de sine ridicată și o ambiție constructivă nu se mulțumește cu niște activități clasice, metode clasice, ci încearcă să abordeze altele noi, atât cât nivelul grupei i-o permite. Și la grădiniță se pot utiliza metode moderne de predare, ca: metoda piramidei, metoda ciorchinului, metoda cubului, metoda exploziei stelare, metoda mozaicului, metoda dramatizării, etc. De buna proiectare a activităților bazate pe aceste metode depinde ingeniozitatea și creativitatea cadrului didactic.

Chiar și un joc banal se poate transforma într-unul interesant, dacă sunt folosite alte metode și procedee de lucru decât cele clasice. Se pune accentul pe participarea tuturor copiilor la activitate, antrenarea în rezolvarea sarcinilor. Educatoarea controlează permanent maniera în care aceste activități se desfășoară. Un fapt binecunoscut ce ține de stilul de muncă al fiecărei educatoare este că preșcolarul poate învăța, dar nu oricum. O activitate eficientă cu copiii se poate desfășura numai atunci când personalitatea educatoarei este caracterizată de receptivitate față de nou, spirit creator, inventivitate.

Abordarea unui stil educațional care să stimuleze interacțiunile dintre copii, crearea unei atmosfere permissive curiozității și creativității spontane, caracteristică preșcolarilor, respectarea nevoilor copilului manifestare și de mișcare sunt condiții care ne permit un management eficient în relațiile cu preșcolarii. Cu copilul se comunică nu doar verbal, ci și non-verbal, afectiv-emoțional, prin gesturi, mimică, reacții impersonale complexe, care contribuie la înțelegerea mesajului verbal. Când un copil se simte luat în seamă de adult el va crește cu încredere în sine, în propriile forțe, ceea ce-i conferă un grad de maturitate, iar cu timpul îi va imprima caracterul.

A fi creativ ca dascăl nu înseamnă numai să folosești metode moderne cu copiii, înseamnă să ai și un comportament adecvat cu părinții să le explici și să le oferi diverse ocazii să-și vadă copiii lucrând la grădiniță, dar și să le propui metode diverse de comportament cu proprii copii, de stimulare a acestora. Eu cred că actul didactic creativ nu se rezumă doar la ceea ce faci în clasă cu preșcolarii, ci și la ceea ce ești capabil să faci în afara programului, la activitățile extrașcolare, la parteneriate, excursii, vizite. Trebuie să fii creativ și inventiv în tot ce faci.

Pentru copil educatorul este un exemplu de urmat în viață, un model. Am observat acest lucru la copiii din grupa mea, de care eu sunt foarte apropiată. Am sesizat faptul că îmi copiază chiar și gesturile, felul de a vorbi, diferite replici, iar în jocurile de rol ca „De-a educatoarea și copiii” sau „De-a grădiniță” mă imită foarte bine și se comportă așa cum o fac eu cu ei la activități. De aceea noi trebuie să fim foarte atente cum vorbim și cum le explicăm pentru că pentru ei suntem modele.

Eficiența în învățământul preșcolar depinde de structurarea ideilor pe care le expui copiilor. Totdeauna am încercat să le explic preșcolarilor bazându-mă pe realitate și folosindu-mă de practică, deoarece consider că orice idee teoretică are un corespondent în practică.

Bineînțeles că fiecare educatoare este originală și creativă în felul ei, căci asta este până la urmă sarcina noastră. Diferențierea constă în modul cum organizăm și transpunem în practică aceste idei creative, astfel încât să facă față nevoii de cunoaștere și curiozității celor mici. La gupele mari și pregătitoare educatoarea încearcă să trezească în inima copilului dragostea pentru frumos și setea de comunicare. Roadele se fac simțite prin încercările copiilor de a așterne pe hârtie desene, picturi în care își explică diverse gânduri, idei, sentimente.

Demarcarea între activitatea de tip tradițional și activitatea de tip modern, pe care o practică un cadru didactic inventiv, nu este rigidă, de fapt, activitatea nouă este o activitate veche în care se folosesc alte metode de stimulare a interesului și gândirii copiilor. Educatoarea trebuie să procedeze la activități astfel încât să obțină din partea copiilor maximum din cât pot ei, trebuie să-i încurajeze, să-i sprijine, să le scoată în evidență calitățile. Toate acestea țin în primul rând de stilul de predare, de creativitatea și de tactul pedagogic al fiecărei educatoare.

Închei spunând că, deși este grea meseria de educatoare, ea îți oferă mari satisfacții. Eu consider că ai cea mai mare mulțumire atunci când vezi că, luând cândva în mână niște mlădițe subțiri și firave observi cu trecerea timpului că acestea devin mari și productive și ai cea mai mare mulțumire când contribui la formarea unui om adevărat!”

Bibliografie:

1. *Revista Învățământului Preșcolar*, Nr. 1-2/2008
2. *Revista Învățământului Preșcolar*, Nr. 2/2007
3. Cojocaru C., *Creativitate și inovație*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.